Euroopa Parlament
2024-2029

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

2024/2030(DEC)

21.2.2025

ARVAMUS

Esitaja: naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

Saaja: eelarvekontrollikomisjon

Euroopa Liidu asutuste 2023. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta
(2024/2030(DEC))

Arvamuse raportöör: Lina Gálvez

PA_NonLegDec

ARVAMUS

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon palub eelarvekontrollikomisjonil kui vastutaval komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmise:

A. arvestades, et ELi toimimise lepingu artiklis 8 on sätestatud, et liidu eesmärk on ebavõrdsuse kaotamine ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine kõigi oma meetmete puhul ning sellega kehtestatakse soolõime põhimõte; arvestades, et sooline võrdõiguslikkus tuleb integreerida kõikidesse ELi poliitikavaldkondadesse ja meetmetesse, sealhulgas sooteadliku eelarvestamise kaudu eelarvemenetluse kõigil tasanditel; arvestades, et võrdsus on Lissaboni lepingu kohaselt põhiõigus ja liidu prioriteet ning soolise võrdõiguslikkuse saavutamine on nende õiguste kaitsmiseks otsustava tähtsusega; arvestades, et Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudil (EIGE) on keskne roll liidu institutsioonide ja liikmesriikide toetamisel selle eesmärgi saavutamisel; arvestades, et EIGE eesmärk on soolise võrdõiguslikkuse edendamisele kaasa aidata ja seda tugevdada, sealhulgas soolõime rakendamine kõigis ELi poliitikavaldkondades – ülesanne, mille täitmisel on EIGE olnud tähtis ja tõhus; arvestades, et seetõttu rõhutatakse, et EIGE-le tuleb tema ülesannete täitmiseks tagada piisavad ja stabiilsed rahalised vahendid ning inimressursid;

B. arvestades, et EIGE asutati selleks, et toetada ja tugevdada liidus soolise võrdõiguslikkuse edendamist, sealhulgas soolise aspekti arvestamist kõikides liidu poliitikavaldkondades ja nendel põhinevas liikmesriikide poliitikas, ning võitlust soolise diskrimineerimise vastu ja tõsta liidu kodanike teadlikkust soolisest võrdõiguslikkusest;

C. arvestades, et EIGE põhiülesanne keskendub soolise võrdõiguslikkuse saavutamisele ELis ning selleks pakub ta teadusuuringuid, kogub ja edastab andmeid ning töötab välja statistika ja andmete kogumise parandamise meetodeid, mõõdab soolise võrdõiguslikkuse olukorda nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, töötab välja metoodilisi vahendeid ja pakub tehnilist tuge soolõimeks ning teeb koostööd ELi institutsioonide, liikmesriikide, ELi asutuste, rahvusvaheliste organisatsioonide, akadeemiliste ringkondade, kodanikuühiskonna ja muude sidusrühmadega;

D. arvestades, et Euroopa Liidu (EL) 2023. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeks ületas esimest korda 70 punkti ja on veidi (1,6 punkti) kõrgem kui 2022. aastal; arvestades, et ELi üldise punktisumma suurenemine on suurim aastane kasv alates indeksi esimesest avaldamisest 2013. aastal; arvestades, et mõnes valdkonnas, eelkõige majandus- ja sissetulekunäitajates, on näha tagasimineku märke;

E. arvestades, et 2023. aastal keskendus EIGE töö kahele temaatilisele prioriteedile: Euroopa roheline kokkulepe ja sooline vägivald; arvestades, et kriisid süvendavad naiste haavatavust ja kokkupuudet vägivallaga, süvendades olemasolevat struktuurset ebavõrdsust ja süvendades igat liiki soolist vägivalda, sealhulgas füüsilist, seksuaalset ja psühholoogilist vägivalda; arvestades, et soolõime põhimõtte järgimine, sootundliku perspektiivi lisamine ja kõigi poliitikavaldkondade naistele avalduva mõju uurimine on soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel olulised aspektid; arvestades, et naised on kliimapoliitika juhtivatel ametikohtadel alaesindatud, kuna mehed täidavad endiselt

67 % kliimaga seotud otsustusrollidest; arvestades, et EIGE juhtis tähelepanu ka sellele, et naised on puhta innovatsiooni loomisel ja arendamisel alaesindatud; arvestades, et see annab Euroopa poliitikakujundamisele lisaväärtust;

F. arvestades, et soolist võrdõiguslikkust liidus on eriti mõjutanud Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tagajärjed, elukalliduse kriis, mis mõjutab ebaproportsionaalsel määral naisi, ning tagasilöögid seoses soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õigustega; arvestades, et see süvendab ebavõrdsust veelgi; arvestades, et EIGE töö keskendus ka soolisele vägivallale ja kogu ELi hõlmavale soolise vägivalla uuringule, et kaotada kümneaastane andmelünk naistevastase vägivalla esinemissageduse kohta ELis; arvestades, et EIGE püüab koguda tõendeid soolise vägivalla kohta, mis võivad toetada ELi ja liikmesriike (ja teisi riike) nende jõupingutustes kaotada kõik vägivallavormid;

G. arvestades, et ELi asutused, näiteks EIGE, aitavad kaasa ELi poliitika rakendamisele ning püüavad arendada kestlikumat, kaasavamat ja konkurentsivõimelisemat Euroopat, millest saavad kasu kõik ELi kodanikud; arvestades, et need asutused on detsentraliseeritud ja seega oma tööprogrammide väljatöötamisel sõltumatud;

1. rõhutab, et viimasel kümnendil on suurenenud majanduslik, sotsiaalne, tööalane ja sooline ebavõrdsus liikmesriikides ja nende vahel; tuletab meelde EIGE olulist rolli soolise ebavõrdsuse ulatuse ja põhjuste mõistmisel ning käsitlemisel ELis; märgib, et hoolimata pidevast personalinappusest on EIGE eelarve täitmise määr jätkuvalt kõrge, kulukohustuste assigneeringute täitmise määr oli2023. aastal 98 % ja maksete assigneeringute täitmise määr 83 %; kiidab EIGEt selle eest, et ta saavutas 92,76 % oma tööprogrammi eesmärkidest; märgib, et 2023. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksis keskenduti sellele, kuidas soolised erinevused mõjutavad rohepöördega seotud jõupingutusi ja kuidas need jõupingutused soolisi erinevusi mõjutavad, eriti sellistes sektorites nagu energeetika, keskkonnahoidliku tehnoloogia innovatsioon ja transport, ning väljendab heameelt EIGE algatuste üle, mis heidavad sellele nähtusele valgust;

2. märgib, et EIGE loodi ELi soolise võrdõiguslikkuse teadmuskeskusena, et teha sõltumatuid uuringuid ja jagada parimaid tavasid soolise diskrimineerimise kaotamiseks, kombineerida uuringuid, andmeid ja vahendeid, et aidata ELil ja selle liikmesriikidel kavandada kaasavat ja soorolle ümberkujundavat poliitikat ning integreerida sooline võrdõiguslikkus kõikidesse poliitikavaldkondadesse; rõhutab, kui oluline on, et liit edendaks soolist võrdõiguslikkust, võttes arvesse jätkuvaid kriise, nagu kliimakriis, sõjad, tagasilöögid soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas ja demokraatiavastased liikumised ning laialt levinud sooline vägivald; rõhutab, et tagasilöökidega tegelemist ja võitlust soolise vägivalla vastu ei saa lahutada võitlusest majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vastu; kutsub EIGEt üles seadma prioriteediks teadusuuringud ja soovitused, milles keskendutakse soolise palgalõhe vähendamisele, naiste juurdepääsu parandamisele kvaliteetsetele töökohtadele ja nende majandusliku sõltumatuse tagamisele, mis on oluline osa tema ülesandest; märgib sellega seoses, et sooline palgalõhe ELis on 13 % ja sooline pensionilõhe 29 %, mis mõjutab naiste ühiskondlikku heaolu; märgib, et naised kogevad ELis ka ohtu oma põhiõigustele ja kehalisele autonoomiale, kuna jätkuvad rünnakud seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste, sealhulgas abordiõiguste vastu; kordab, et naisi mõjutavad ebaproportsionaalselt tugevalt ka kliimakriis ning sõjad ja konfliktid;

3. tunnistab EIGE kõrget edukuse määra soolise võrdõiguslikkuse alaste meetmete ja teavituskampaaniate väljatöötamisel, mis rõhutab instituudi tähtsust teadlikkuse suurendamisel;

4. rõhutab, kui oluline on jätkata soolõimega seotud meetmeid, mis ei saavutanud 100 % edukuse määra, eriti neid, mis ei saavutanud seda menetluslikel põhjustel;

5. rõhutab EIGE olulisi uuringuid, milles selgitatakse, kuidas vägivald on tingitud ebavõrdsusest, mis mõjutab kõiki naisi, kuid et tõepoolest on mõned naiste rühmad, näiteks puuetega naised, vägivalla suhtes haavatavamad; kutsub EIGEt üles arendama tööd sellel pakilisel teemal edasi;

6. märgib, et EIGE juba peab naistevastast vägivalda üheks kõige raskemaks inimõiguste rikkumiseks ühiskonnas;

7. nõustub EIGE uuringus väljendatud arvamusega, et puuetega naised ja tütarlapsed on transpordi piiratud taskukohasuse, kättesaadavuse ja juurdepääsetavuse tõttu sageli suuremas liikuvusvaesuse ohus;

8. väljendab heameelt EIGE nimetatud soolise võrdõiguslikkuse tippsaavutuste üle, mille kohaselt on naiste osakaal elektri-, gaasi- ja veevarustussektori ettevõtete teadus- ja innovatsioonitöötajate hulgas suurim Horvaatias ja Kreekas; märgib, et see teave lisab väärtust soolisele võrdõiguslikkusele energiaturul;

9. märgib, et EIGE personalikulude suurenemine 8,5 % võrra on tingitud jätkuvalt kõrgest inflatsioonimäärast ja palkade indekseerimisest 2,7 % ning et keskmine töötajate arv püsis 45 inimese juures; märgib, et tööle võeti kaks lepingulist töötajat, kelle ametikohti rahastati komisjoni naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadiga sõlmitud ühinemiseelse abi rahastamisvahendi rahalist toetust käsitleva lepingu alusel; märgib, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1922/2006 (millega luuakse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut) artiklis 6 on sätestatud, et EIGE peaks tegutsema sõltumatult avalikes huvides; tuletab meelde, et EIGE ülesanne on koguda, analüüsida ja levitada soolist võrdõiguslikkust käsitlevat teavet, töötada välja, analüüsida, hinnata ja levitada metodoloogilisi vahendeid eesmärgiga toetada soolise võrdõiguslikkusega seotud küsimuste kaasamist liidu poliitikavaldkondadesse ja nendel põhinevatesse siseriiklikesse poliitikavaldkondadesse; tunnistab EIGE jätkuvat personalipuudust, mida tõendavad teise välishindamise tulemused; rõhutab oma nõudmist, et EIGE-le eraldataks vajalik eelarve ja personal, et ta saaks täita oma ülesandeid, sealhulgas reageerida kasvavatele kiireloomulistele nõudmistele, tehnilisele abile ja tema teenuste taotlustele;

10. tuletab meelde, et EIGE loodi selleks, et aidata ELi institutsioonidel ja liikmesriikidel integreerida võrdõiguslikkuse põhimõte kõikidesse poliitikameetmetesse ja võidelda ajakohaste uuringute kättesaadavaks tegemisega soolise diskrimineerimise vastu, eesmärgiga panustada tõelise soolise võrdõiguslikkuse saavutamisse;

11. väljendab heameelt EIGE ning naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni (FEMM) jätkuva koostöö üle, eelkõige instituudi panuse üle parlamendikomisjoni käimasolevatesse jõupingutustesse soolise vägivalla, töö- ja eraelu tasakaalu, soolise palga- ja pensionilõhe, kriiside naistele avalduva mõju , soolõime ja eelarvestamise

valdkonnas; toetab kindlalt instituudi tööd, mis võimaldab parlamendikomisjonil oma tööd nõuetekohaselt teha; märgib, kui oluline on usaldusväärsete sooliselt eristatud andmete kättesaadavus, et võimaldada tõenditel põhinevat poliitikakujundamist; märgib, et EIGE võib anda väärtusliku panuse kõikide Euroopa Parlamendi komisjonide ja muude ELi asutuste töösse, et paremini integreerida soolõime kõikidesse ELi poliitikavaldkondadesse ja meetmetesse; kutsub EIGEt üles võtma oma teadusuuringutes ja poliitikakujundamises vastu valdkondadevahelise raamistiku, et tegeleda tõrjutud rühmadesse kuuluvate naiste, sealhulgas muu kui valge nahavärviga naiste, rändajate, puuetega inimeste ja LGBTIQA+ inimeste liidetud sotsiaalse ja majandusliku halvemusega; rõhutab, kui oluline on koguda liigitatud andmeid, et töötada nende rühmade jaoks välja sihipärased lahendused;

12. on praegu kättesaadavate andmete põhjal arvamusel, et EIGE direktori tegevusele instituudi 2023. aasta eelarve täitmisel saab anda heakskiidu.

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT ARVAMUSE RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI

Esimees arvamuse raportööri ülesannetes kinnitab oma ainuvastutusel, et ei saanud mingit sisendmaterjali üksuselt või isikult, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt käesolevas lisas ära märkida.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	18.2.2025
Lõpphääletuse tulemus	+: 27 –: 10 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Abir Al-Sahlani, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Boßdorf, Mélissa Camara, Margarita de la Pisa Carrión, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Rosa Estaràs Ferragut, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Assita Kanko, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kountoura, Sebastian Kruis, Judita Laššáková, Eleonora Meleti, Irene Montero, Carolina Morace, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Laurence Trochu, Marko Vešligaj, Maria Walsh, Lucia Yar
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Elena Donazzan, Loucas Fourlas, Elisabeth Grossmann, Jana Toom
Lõpphääletuse ajal kohal olnud parlamendiliikmed kodukorra art 216 lg 7 alusel	Gabriella Gerzsenyi, Nikos Papandreou

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

27	+
PPE	Loucas Fourlas, Gabriella Gerzsenyi, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Eleonora Meleti, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Valérie Devaux, Jana Toom, Lucia Yar
S&D	Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Elisabeth Grossmann, Maria Noichl, Nikos Papandreou, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Marko Vešligaj
The Left	Elena Kountoura, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

10	-
ECR	Elena Donazzan, Chiara Gemma, Assita Kanko, Laurence Trochu
ESN	Irmhild Boßdorf
NI	Judita Laššáková
PfE	Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Sebastian Kruis, Margarita de la Pisa Carrión

1	0
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Kasutatud tähised:
+ : poolt
- : vastu
0 : erapooletu